

ЗА ПРИНОСА НА ВРАЧАНСКИТЕ ЕМИГРАНТИ В РУМЪНИЯ КЪМ НОВОБЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА И НАЦИОНАЛНО-ОСВОБОДИТЕЛНОТО ДВИЖЕНИЕ

Валерия Тарашоева

Град Враца е едно от първите селища в българските земи, в които най-рано през Възраждането се проявяват и реализират идеите за новобългарска просвета и образование, църковно-национална независимост и национално освобождение. И това е закономерно, тъй като в края на 18 в. Враца се издига като значително търговско-занаятчийско и стопанско средище с наченки на предприятия от капиталистически тип.¹

Благодарение на успешната си търговия, предимно със селскостопански произведения, редица врачански търговци излизат извън границите на Османската империя и започват да пласират стоката си в някои европейски страни като Австро-Унгария, Франция, Италия, Русия и пр. Наред с печалбите си те се обогатяват и със зародилите се в Европа буржоазно демократични идеи, които катализират желанието им за национално обособяване и независимост.

Изключително благотворна роля за издигане националното самосъзнание на врачанското население оказва идването в града и дейността на Софроний, оглавил Врачанската епархия през 1794 г. Плод на свободолюбието и единомислието на врачанския първосвещеник и най-будната част на врачанското общество е изпращането на Първата българска дипломатическа мисия през Възраждането в Русия (1804 г.), поверена на пламенните патриоти - врачанинът Иван Замбин и преселникът от Тетевен, приел Враца за "свое отечество" Атанас Некович. Мисията Замбин-Некович трасира един от пътищата за освобождението на българския народ, чрез близката подкрепа на Русия. Пряк резултат от врачанското пратеничество е създаването на първата българска политическа организация, т.н. "Тайно общество" в Букурещ, начело със Св.Софроний епископ Врачански, поставила си за цел да работи за освобождението на България, както и сформирането на първата българска доброволческа армия "Земское болгарское войско" по време на руско-турската война от 1806-1812 г.

През 1822 г. във Враца се открива единствено по рода си училище, изпреварило с методите си на обучение (класно-урочната система) и преподаваните светски дисциплини останалите училища в страната.²

През 20-те години на миналия век врачани полагат началото на борбата за самостоятелна българска църква, под водачеството на местния първенец и горещ родолюбец Димитраки Хаджитошев. След св.Софроний епископ Врачански те отказват да се примирят с налаганите им гръцки архиереи и издигат искането си за